

VEŘEJNÁ SLUŽBA

ANNA CHAMRÁTHOVÁ

ZÁKLADNÍ POJMY

Veřejná služba – 2 pojetí – veřejná správa jako **služba veřejnosti** vs. označení právního **postavení veřejných zaměstnanců** (tvorí personální základ veřejné správy)

Veřejný zaměstnanec:

- je v zaměstnaneckém nebo obdobném poměru ke státu nebo jinému veřejnoprávnímu zaměstnavateli – charakter veřejné služby je dán zvláštní povahou zaměstnavatele jako primárního nositele veřejné správy;
- jeho plat je hrazen z veřejných prostředků;
- zaměstnanecký poměr vykazuje trvalost;
- v rámci svého zaměstnání odborně zajišťuje veřejné úkoly

Veřejný zaměstnanec ≠ zaměstnanec ve služebním poměru

ROZDÍL MEZI SLUŽEBNÍM A PRACOVNÍM POMĚREM

„Služební poměr byl charakterizován jako institut veřejného práva, byl považován za právní poměr státně zaměstnanecký. Důvody byly spatřovány v tom, že vzniká mocenským aktem služebního funkcionáře a po celou dobu svého průběhu se výrazně odlišuje od poměru pracovního, který je naopak typickým poměrem soukromoprávním, jehož účastníci mají rovné postavení. To se projevuje v právní úpravě služební kázně, možnosti ukládat kázeňské odměny a tresty, omezené možnosti propouštění, úpravě služebního volna, nárocích na dovolenou, zvláštními nároky při skončení služebního poměru a také zvláštními ustanoveními o řízení před služebními funkcionáři.“

**Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2003, č. j. 6 As
29/2003 – 97.**

PŘEDPISY UPRAVUJÍCÍ STÁTNÍ SLUŽBU

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů (do dnešního dne novelizován **třináctkrát**, některé z novelizací ještě nenabýly účinnosti)

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 100/1997 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů (dosud účinný, naposledy novelizován v roce 2006)

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (pozor, nejedná se o předpis upravující státní službu!)

JUDIKATURA

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2003, č. j. 6 As 29/2003 – 97

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 8. 1994, sp. zn. 6 A 58/94

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21.09.2011, čj. 3 Ads 79/2011 – 62

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2016, čj. 5 As 35/2014-25

SYSTÉMY VEŘEJNÉ SLUŽBY

Kariérní systém

založen na trvalém služebním poměru a služebním a platovém postupu

pojem definitiva - nevyhovitelnost státní služby

Smluvní systém (systém merit)

založen na uzavřené pracovní smlouvě mezi zaměstnavatelem, kterým je stát, a zaměstnancem, u kterého je důležité, zda má požadované dovednosti a znalosti

existuje katalog služebních míst, dle kterého jsou jednotliví zaměstnanci zařazováni na své posty podle jejich kvalifikace a pracovních výsledků

ÚKOL

Najděte alespoň tři významné rozdíly mezi postavením zaměstnanců dle zákona o státní službě a zákona o úřednících územních samosprávných celků.

VÝZNAMNÉ ROZDÍLY

ZÁKON O STÁTNÍ
SLUŽBĚ

**Úředníci jsou ve
služebním poměru**

**Poměr vzniká na
základě rozhodnutí**

**Existence kárné
odpovědnosti**

ZÁKON O ÚŘEDNÍCÍCH
ÚSC

**Úředníci jsou v
pracovním poměru**

**Poměr vzniká na
základě pracovní
smlouvy**

ÚKOL

Je tato osoba ve služebním poměru?

Z jakého zákonného ustanovení to dovozujete?

- 1. Tajemník obecního úřadu**
- 2. Vojenský policista**
- 3. Strážník obecní policie**
- 4. Vedoucí Úřadu Vlády ČR**
- 5. Vrátná na finančním úřadu**

ZÁKON O STÁTNÍ SLUŽBĚ

Naplnuje čl. 79 odst. 2 Ústavy: *Právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon.*

Upravuje zejména právní poměry státních zaměstnanců vykonávajících ve správních úřadech státní správu

Cílem zákona je zavedení stabilní a profesionální státní správy, tedy její současné zefektivnění a modernizace

k tomu slouží:

1. Organizace
2. Odbornost a kvalita výkonu
3. Ohodnocení
4. Stabilita

V KTERÝCH KONKRÉTNÍCH ZÁKONNÝCH USTANOVENÍCH JSOU UPRAVENY TYTO INSTITUTY?

	Úředník ministerstva	Policista	Voják z povolání	Úředník obce
Vznik služebního / pracovního poměru				
Seznam základních práv a povinností				
Vzdělávání				
Disciplinární odpovědnost				
Skončení pracovního / služebního poměru				

PŘÍKLAD (PODLE ZÁKONA O STÁTNÍ SLUŽBĚ)

Mgr. Emil Energický, nadřízený Mgr. Petra Pomalého, je hrubě nespokojen s jeho pracovními výkony a domnívá se o něm, že je úplně neschopný. Rád by se ho proto zbavil a přemýšlí, jak na to.

1. Může být údajná neschopnost Mgr. Pomalého důvodem k ukončení jeho služebního poměru?
2. Pokud ano, co všechno musí být splněno, aby mohl být jeho služební poměr ukončen?
3. Jakým způsobem by se v tomto případě služební poměr ukončil?
4. Jakým způsobem se proti ukončení služebního poměru z důvodu jeho neschopnosti může Mgr. Pomalý bránit?

UŽITÍ SPRÁVNÍHO ŘÁDU

*„Zákon o služebním poměru (příslušníků bezpečnostních sborů) neobsahuje ustanovení, které by odkazovalo na podpůrné použití správního řádu či obecných předpisů o správním řízení, avšak na druhé straně neobsahuje ani ustanovení vylučující použití správního řádu. Podle § 170 tohoto zákona v řízení ve věcech služebního poměru „rozhoduje o právech nebo povinnostech účastníků“, přičemž služební funkcionář v něm vystupuje v pozici správního orgánu ve smyslu ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Ačkoliv zákon o služebním poměru obsahuje v části XII. poměrně autonomní úpravu řízení ve věcech služebního poměru, není tato úprava ani zdaleka komplexní. **Nelze zde proto vyloučit podpůrné použití správního řádu** na základě ustanovení § 1 odst. 2, které zakládá subsidiaritu správního řádu v těch správních procesech, kde zvláštní zákon nestanoví jiný postup.“*

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 9. 2011, č. j. 3 Ads 79/2011 – 62.

PŘÍKLAD

Úřednice Mgr. Olga Ochotná plně v souladu se všemi příslušnými právními předpisy vyhověla podané žádosti. Po celou dobu řízení se dále dle zásady veřejné správy jako služby veřejnosti chovala velmi vstřícně a zdvořile. Žadatel Šimon Štědrý se proto rozhodl manifestovat svou vděčnost a přihrnul se na úřad s:

1. *Bonboniérou*
2. *Dárkovým košem*
3. *Kyticí růží z vlastní zahrádky*
4. *Balíčkem žvýkaček*
5. *Poukazem na zájezd na Kanárské ostrovy*

Smí tento dar přijmout úředník podle zákona o státní službě? Jaké pro něj bude mít následky přijetí daru? Změní se nějak situace, pokud se bude jednat o úředníka ÚSC?

ODPOVĚDNOST VE STÁTNÍ SLUŽBĚ

(DLE ZÁKONA O STÁTNÍ SLUŽBĚ)

Kárná odpovědnost

- **kárným proviněním je zaviněné porušení služební kázně** (typický příklad disciplinárního deliktu, v případě příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků z povolání se používá pojem kázeňský přestupek)
- **ukládá se za něj kárné opatření** (drobné nedostatky postačí ústně nebo písemně vytknout)
- **pravomoc vykonávají kárné komise**

Trestněprávní odpovědnost

- **trestné činy úředních osob**

Odpovědnost za škodu dle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů

ÚKOL

Vysvětlete rozdíl mezi veřejným sborem, bezpečnostním sborem, ozbrojeným bezpečnostním sborem a ozbrojenými silami.

ETIKA VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Napomáhá tomu, aby byla veřejná správa skutečně vnímána jako služba veřejnosti.

Zajišťuje naplňování principů demokratického a právního státu.

Přispívá k efektivnosti veřejné správy.

Úkol:

Jmenujte některé konkrétní důvody a rizika, které zdůvodňují nutnost morální regulace chování vykonavatelů veřejné správy, nikoli jen regulace právní

MOŽNÁ ZDŮVODNĚNÍ

Vystavení politickým a ekonomickým tlakům

Vystavení tlakům ze strany zaměstnavatele nebo veřejnosti

Přístup k značnému množství osobních údajů velkého počtu osob

Existence diskrece a správního uvážení

Rozhodování o velkém objemu finančních prostředků

Rostoucí důraz na chování v souladu s principy dobré správy

-
-
-

ZÁKLADNÍ POJMY

Normativní etika

(zabývá se formulací mravních norem a jejich zdůvodněním)

vs.

Profesní etika

(zabývá se pouze formulací mravních norem a jejich dodržováním, po důvodu jejich dodržování nepátrá)

Integrita - osobnostní, morální odolnost, čestnost, principiálnost

Etická infrastruktura – souhrn nástrojů, které pomáhají omezovat nežádoucí jednání a motivovat k jednání žádoucímu

- složky – kontrola, vedení/leadership a řízení/management

Etické kodexy – soubory základních etických pravidel a požadavků na chování

- mohou umožňovat i uplatnění disciplinárních sankcí

ETICKÉ KODEXY

Usnesení vlády ČR ze dne 9. května 2012 č. 331 o Etickém kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy

Kodex řádné správní praxe Evropského veřejného ochránce práv

Recommendation No. R (2000) 6 of the Committee of Ministers to member states, on the status of public officials in Europe

Recommendation No. R (2000) 10 of the Committee of Ministers to Member states on codes of conduct for public officials

Principy OECD

...

PŘÍKLAD NA ZÁVĚR

Vyjmenujte služební hodnosti podle zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

SLUŽEBNÍ HODNOST

- a) referent
- b) vrchní referent
- c) asistent
- d) vrchní asistent
- e) inspektor
- f) vrchní inspektor
- g) komisař
- h) vrchní komisař
- i) rada
- j) vrchní rada
- k) vrchní státní rada

A teď od těchto hodností utvořte ženský rod.

SLUŽEBNÍ HODNOSTI - RODY

referent

referent**ka**

asistent

asistent**ka**

inspektor

inspektor**ka**

komisař

komisař**ka**

rada

rad**ová**

Naše řeč, ročník 84 (2001), číslo 1, s. 52-53

<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7608>